

Voorstel van de rekenkamer

Opgesteld door	Rekenkamer
Vergadering	Commissie Onderwijs, Werk en Economie
Vergaderdatum	@@ 2022
Jaargang en nummer	2022, nr. 9572714
Geheim	Nee

Rekenkameronderzoek: 'De balans opmaken. Een onderzoek naar de effectiviteit van het economisch beleid van de gemeente Utrecht'

De rekenkamer stelt de raad voor te besluiten om het college van burgemeester en wethouders te verzoeken:

1. Een samenhangend overzicht op te stellen van de gemeentelijke inzet.
2. Concrete en voor de gemeenteraad controleerbare doelen op te stellen die aansluiten bij de inzet voor de opgave en op de andere bestuurlijke niveaus.
3. Meer inzicht te bieden in de besteding van tijd en geld aan de opgave.
4. Te evalueren of genomen maatregelen en ingezette instrumenten effectief zijn, ook om onderbouwde keuzes te maken voor de toekomst.
5. Het gebruik van informatie over de economische ontwikkelingen te structureren en vast te stellen op welke manier die informatie gebruikt wordt bij beleidskeuzes, monitoring, evaluatie en verantwoording.
6. De verbinding binnen en buiten de opgave te verbeteren zodat binnen de gemeentelijke organisatie maar ook bij ondernemers en samenwerkingspartners bekend is waaraan in de opgave wordt gewerkt, wat de inzet oplevert en hoe daaraan kan worden bijgedragen. Dit ook te gebruiken om de gemeenteraad meer inzicht te geven in de ontwikkelingen en er een helder economisch profiel mee te ontwikkelen.
7. De raad binnen zes weken door middel van een plan van aanpak te informeren over de wijze waarop deze aanbevelingen worden uitgevoerd.

De rekenkamer,

De secretaris,

dr. G. Molenaar

De voorzitter,

drs. P.W.D. Venhoeven

Bijlagen

Rapport *De balans opmaken. Een onderzoek naar de effectiviteit van het economisch beleid van de gemeente Utrecht*. Rekenkamer Utrecht, 2 februari 2022

Eerdere besluitvorming

Uitvoering

Context

De afgelopen jaren kende de gemeente Utrecht een lage werkloosheid en een hoge economische groei. De sterke economische positie is echter geen vanzelfsprekendheid. De stad groeit, het werk verandert, er verdwijnen banen en er zijn sterkere invloeden van technologische ontwikkelingen op de vraag naar werk. De coronacrisis is van grote invloed geweest op de economie, waarbij de verwachting is dat die de komende jaren nog gevolgen zal hebben.

Rekenkamer Utrecht heeft onderzoek gedaan naar het economisch beleid van de gemeente Utrecht. Het onderzoek is in de periode mei – november 2021 uitgevoerd. We hebben de relevante beleidsdocumenten, documenten uit de begrotingscyclus en andere raadsinformatie over het programma Economie & Werkgelegenheid voor iedereen bestudeerd. Ook hebben we aanvullende informatie opgevraagd over ingezette (financiële) middelen en instrumenten. We hebben 19 medewerkers van de gemeente Utrecht geïnterviewd. Daarnaast hebben we met 21 personen gesproken bij organisaties waar de gemeente Utrecht mee samenwerkt. Om een actueel beeld te krijgen van de Utrechtse economie en de belangrijkste ontwikkelingen in de afgelopen jaren heeft I&O Research voor ons data verzameld en geanalyseerd. Ook hebben we I&O Research een enquête onder Utrechtse ondernemers laten afnemen, waarbij 1.053 ondernemers de vragenlijst volledig hebben beantwoord. Al het onderzoeksmateriaal is vervolgens in samenhang geanalyseerd.

De hoofdconclusie van de rekenkamer is als volgt:

De Utrechtse economie presteert goed; de werkloosheid is laag en de stad kende de afgelopen periode een hoge economische groei. Het is alleen niet duidelijk in welke mate de gemeente Utrecht bijdraagt aan de goed presterende economie. Enerzijds komt dit door veranderingen die in de afgelopen raadsperiode hebben plaatsgevonden. De opbouw van het begrotingsprogramma werd anders, de gemeentelijke organisatie is voor de uitvoering van deze opgave opnieuw ingericht en de coronacrisis had grote impact.

We zien anderzijds dat er ook sprake is van structurele oorzaken waardoor de effectiviteit van beleid niet is vast te stellen. Geformuleerde doelen dekken de lading van het programma niet volledig. Maatregelen en instrumenten worden niet structureel geëvalueerd. De besteding van tijd en geld wordt uit de financiële administratie niet duidelijk. Veel ondernemers en samenwerkingspartners zijn niet goed op de hoogte van wat de gemeente doet. En de gemeenteraad ontvangt de informatie versnipperd en kan daarmee niet goed op inhoud en financiën controleren en waar nodig (bij)sturen. Voldoende reden dus om hiermee aan de slag te gaan.

Deze hoofdconclusie baseren we op drie deelconclusies.

Allereerst heeft de gemeente Utrecht geen samenhangend overzicht van de gemeentelijke inzet voor het programma *Economie & Werkgelegenheid voor Iedereen*. De doelen in de planning en control documenten sluiten niet aan op de inzet van de gemeente. Het is daarnaast onduidelijk waar het geld en de tijd naartoe gaan.

Daarnaast heeft de gemeente Utrecht de effecten van maatregelen en instrumenten onvolledig in beeld. Ook maakt zij nog niet optimaal gebruik van de beschikbare informatie op economisch terrein.

Tot slot werkt de gemeente Utrecht binnen het programma nog te weinig samen. Dat geldt ook voor de samenwerking met andere gemeentelijke opgaven en afdelingen. Ook buiten de gemeente liggen kansen om meer impact te hebben. Voor veel ondernemers en samenwerkingspartners is op dit moment niet duidelijk wat de gemeente precies doet en hoe zij kunnen bijdragen aan de opgave die er voor de stad ligt. De stad mist daarnaast een duidelijk economisch profiel.

De hoofdconclusie met deelconclusies, aanbevelingen en de toelichtingen hierop zijn opgenomen in het bestuurlijk rapport. De onderliggende bevindingen zijn na te lezen in de nota van bevindingen. De rekenkamer doet zes aanbevelingen, die zijn verwoord in de voorliggende beslispunten.

Beslispunt

1. Een samenhangend overzicht op te stellen van de gemeentelijke inzet.

Argumenten

- 1.1 Het programma *Economie & Werkgelegenheid voor Iedereen* bevindt zich in een complexe omgeving.
- 1.2 De gemeente heeft hier geen wettelijke taak en heeft dus veel beleidsvrijheid.
- 1.3 De gemeente werkt niet alleen veel samen met externe partijen, maar is vaak zelfs afhankelijk van de inzet van die partijen om doelen te bereiken.
- 1.4 Binnen de gemeentelijke organisatie gaan medewerkers van het programma steeds het gevecht aan met andere maatschappelijke opgaven zoals wonen en mobiliteit.
- 1.5 Er is geen goed overzicht van wat de gemeente nu precies in het programma doet en welke visie de gemeente heeft.
- 1.6 De regionale economische agenda geldt nu als uitgangspunt, maar deze agenda biedt geen inzicht in de gemeentelijke aanpak.
- 1.7 In planning & controldocumenten wordt niet duidelijk uitgelegd hoe het programma wordt aangepakt.
- 1.8 Om binnen de gemeentelijke organisatie, naar samenwerkingspartners en de gemeenteraad duidelijkheid te bieden over het bredere programma, is een samenhangend overzicht of een agenda nodig.

Beslispunt

2. Concrete en voor de gemeenteraad controleerbare doelen op te stellen die aansluiten bij de inzet voor de opgave en op de andere bestuurlijke niveaus.

Argumenten

- 2.1 De algemene doelstelling maakt de focus van de inzet op de arbeidsmarkt wel duidelijk, maar laat niet goed zien dat er ook gewerkt wordt aan het vestigingsklimaat en het investeringsklimaat
- 2.2 Dit maakt het voor de medewerkers van het programma lastig om aan andere afdelingen en samenwerkingspartners duidelijk te maken waarop de inzet is gericht.
- 2.3 Lokale doelen en de regionale agenda sluiten niet goed op elkaar aan.
- 2.4 Ook de aansluiting op de landelijke en Europese doelen is niet tot stand gebracht.
- 2.5 De algemene doelstelling is weinig onderscheidend voor Utrecht, maar past bij veel andere gemeenten.
- 2.6 Dit bemoeilijkt het verkrijgen van landelijke en Europese subsidies.

Beslispunt

3. Meer inzicht te bieden in de besteding van tijd en geld aan de opgave.

Argumenten

- 3.1 Het is niet duidelijk hoeveel geld aan de pijlers vestigingsklimaat, investeringsklimaat en de arbeidsmarkt wordt uitgegeven.
- 3.2. Voor de inzet van mensen en geld voor activiteiten is niet te achterhalen hoeveel geld er wordt begroot en uitgegeven.
- 3.3. In de verantwoording aan de gemeenteraad worden alleen bedragen op het niveau van de prestatiedoelstellingen opgenomen en grote wijzigingen worden puntsgewijs toegelicht, waardoor helder inzicht in de financiën ontbreekt.
- 3.4 Het ontbreken van een helder inzicht in de financiën maakt het voor de gemeenteraad moeilijk om integrale afwegingen te maken en te bepalen of bijsturing op deze opgave nodig is.

Beslispunt

4. Te evalueren of genomen maatregelen en ingezette instrumenten effectief zijn, ook om onderbouwde keuzes te maken voor de toekomst.

Argumenten

- 4.1 De gemeente heeft de afgelopen jaren uitvoering gegeven aan coronamaatregelen.
- 4.2 Het is nog niet duidelijk welke coronamaatregelen structureel worden.
- 4.3 Om onderbouwde keuzes te kunnen maken, is het eerst nodig om de effecten van de inzet vast te stellen.
- 4.4 Er is bij de gemeente Utrecht nog onvoldoende aandacht voor de evaluatie van de effecten van de ingezette instrumenten: beleid, mensen en geld.

Beslispunt

5. Het gebruik van informatie over de economische ontwikkelingen te structureren en vast te stellen op welke manier die informatie gebruikt wordt bij beleidskeuzes, monitoring, evaluatie en verantwoording.

Argumenten

- 5.1 Er is op economisch terrein veel informatie beschikbaar, waar medewerkers van de gemeente op allerlei manieren gebruik van maken.
- 5.2 Het gebruik van data roept nog veel vragen op; het is niet altijd duidelijk wat cijfers en rapportages precies zeggen.
- 5.3 Er is gewerkt aan een overkoepelend dashboard economie, maar dat is nu nog onvoldoende toegankelijk voor een breed gebruik.
- 5.4 Er is meer structuur nodig om alle beschikbare informatie beter te benutten.
- 5.5 De informatie kan meer gebruikt worden voor monitoring en evaluatie, maar ook voor planning & controldocumenten.
- 5.6 Een zorgvuldig ingericht dashboard kan waardevol zijn om het debat op de belangrijkste onderwerpen te richten.

Beslispunt

6. De verbinding binnen en buiten de opgave te verbeteren zodat binnen de gemeentelijke organisatie maar ook bij ondernemers en samenwerkingspartners bekend is waaraan in de opgave aan wordt gewerkt, wat de inzet oplevert en hoe daaraan kan worden bijgedragen. Gebruik dit ook om de gemeenteraad meer inzicht te geven in de ontwikkelingen en ontwikkel er een helder economisch profiel mee.

Argumenten

- 6.1 Voor de uitvoering van het programma *Economie & Werkgelegenheid voor Iedereen* werkt men samen met andere afdelingen.
- 6.2 De verschillende doelen en activiteiten binnen de gemeente zitten elkaar nog wel eens in de weg.
- 6.3 Bij de marktgroepen is het niet altijd van elkaar bekend waar men mee bezig is en hoe men elkaar kan versterken.
- 6.4 Nu de teams op de pijlers vestigingsklimaat, investeringsklimaat en arbeidsmarkt op orde zijn, kunnen ook daar de interne verbindingen worden gelegd en verstevigd.
- 6.5 De gemeenteraad stuurt op financiën en inhoud vooral met algemeen toepasbare instrumenten: planning & controldocumenten, schriftelijke en mondelinge vragen.
- 6.6 De inhoudelijke informatie die met de begroting en jaarstukken aan de raad wordt voorgelegd, laat te wensen over.
- 6.7 De raadsinformatie blijkt erg versnipperd waardoor het moeilijk is om overzicht te krijgen en te houden.
- 6.8 Geënquêteerde Utrechtse ondernemers en samenwerkingspartners zijn niet goed op de hoogte van de inzet van de gemeente Utrecht.
- 6.9 Het is belangrijk dat maatregelen die specifiek op een gebied of doelgroep gericht zijn bij hen bekend zijn.

- 6.10 Op verschillende werklocaties blijkt behoefte aan meer informatie over bijvoorbeeld de subsidies die beschikbaar zijn.
- 6.11 Geënuquëeerde ondernemers en samenwerkingspartners willen meer worden betrokken bij de inzet van de gemeente en willen meer als partners samenwerken.
- 6.12 De gemeente Utrecht mist een duidelijk economisch profiel.
- 6.13 In bredere zin richt de gemeente Utrecht zich op Gezond Stedelijk Leven, maar wat dat betekent voor de opgave *Economie & Werkgelegenheid voor Iedereen* is nog onduidelijk.
- 6.14 Voor de verbinding met de provinciale, landelijke en Europese overheid is een helder profiel noodzakelijk.
- 6.15 Een helder profiel is van belang voor de onderbouwing van subsidieaanvragen door de gemeente.

Beslispunt

- 7. De raad binnen zes weken door middel van een plan van aanpak te informeren over de wijze waarop deze aanbevelingen worden uitgevoerd.

Argumenten

- 7.1 Bij de formulering van de aanbevelingen heeft de rekenkamer concrete voorstellen gedaan om invulling te geven aan de aanbevelingen en tegelijkertijd ruimte gelaten aan het college om de aanbevelingen nader in te vullen.
- 7.2 In artikel 11 (lid 8) van de Verordening Rekenkamer Utrecht 2018 is opgenomen dat het college binnen zes weken na besluitvorming over de aanbevelingen van de rekenkamer een plan van aanpak opstelt over de implementatie van de raadsbesluiten.
- 7.3 In artikel 11 (lid 9) is opgenomen dat het college jaarlijks (bij de Jaarstukken) aan de raad rapporteert over de stand van zaken van de uitvoering van de raadsbesluiten die genomen zijn naar aanleiding van rekenkamerrapporten.
- 7.4 Indien nuttig kan via een expliciet besluit van de gemeenteraad van de standaardtermijn van zes weken worden afgeweken.

Raadsbesluit

Opgesteld door Raadsorganen
Vergadering Gemeenteraad
Vergaderdatum @@ 2022
Jaargang en nummer 2022, nr. 9572714

Rekenkameronderzoek: ‘De balans opmaken. Een onderzoek naar de effectiviteit Van het economisch beleid van de gemeente Utrecht’

Besluit:

1. Een samenhangend overzicht op te stellen van de gemeentelijke inzet.
2. Concrete en voor de gemeenteraad controleerbare doelen op te stellen die aansluiten bij de inzet voor de opgave en op de andere bestuurlijke niveaus.
3. Meer inzicht te bieden in de besteding van tijd en geld aan de opgave.
4. Te evalueren of genomen maatregelen en ingezette instrumenten effectief zijn, ook om onderbouwde keuzes te maken voor de toekomst.
5. Het gebruik van informatie over de economische ontwikkelingen te structureren en vast te stellen op welke manier die informatie gebruikt wordt bij beleidskeuzes, monitoring, evaluatie en verantwoording.
6. De verbinding binnen en buiten de opgave te verbeteren zodat binnen de gemeentelijke organisatie maar ook bij ondernemers en samenwerkingspartners bekend is waaraan in de opgave wordt gewerkt, wat de inzet oplevert en hoe daaraan kan worden bijgedragen. Dit ook te gebruiken om de gemeenteraad meer inzicht te geven in de ontwikkelingen en er een helder economisch profiel mee te ontwikkelen.
7. De raad binnen zes weken door middel van een plan van aanpak te informeren over de wijze waarop deze aanbevelingen worden uitgevoerd.

Aldus besloten in de vergadering van de raad, gehouden op @@

De griffier De voorzitter gemeenteraad

Merel van Hall Sharon A.M Dijkma